

ESLAAN 10 EN 12

De villa's Tsjido en Insulinde

BUSSUM In 1898 werden aan de Eslaan naast elkaar twee grote villa's gebouwd met de nummers 10 en 12. Nummer 10 was een door de beroemde architect Berlage ontworpen villa die de naam Villa Tsjido kreeg en nummer 12 kreeg de naam Villa Insulinde; we weten niet wie de architect ervan was. Hieronder meer over deze villa's.

Villa Tsjido (Eslaan 10)

Villa Tsjido werd in 1898 door Hein Berlage gebouwd in opdracht van de Amsterdammer Ernst Willem Scott als huwelijksgeschenk voor zijn zoon Carel Leopold Scott, die op 4 september 1896 getrouwd was met Sara Geldolphia Eck. Ernst Willem Scott zat in de directie van de Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente, tezamen met de Bussumer Samuel Reinier Johannes van Schevichaven. Het is heel goed denkbaar dat deze laatste zijn mededirecteur erop gewezen heeft dat grootgrondbezitter Jan Corver nog enkele fraaie kavels aan de Eslaan in de aanbieding had.

Zoon Carel Leopold Scott was directeur van de door hem opgerichte Levensverzekeringsmaatschappij 'Holda'. Met zijn vrouw Sara gebruikte hij het fraaie pand aan de Eslaan aanvankelijk als zomerresidentie. Vanaf oktober 1907 gingen ze definitief in Bussum wonen. In 1918 verhuisden ze naar Zandvoort.

De villa werd vervolgens bewoond door enkele gezinnen die elkaar vrij snel opvolgden: de families Ten Cate en Grijpink. In 1927 kwam Willem Meijers met zijn gezin erin. Meijers bood in de loop van de jaren aan verscheidene kostgangers onderdak.

Bedrijven

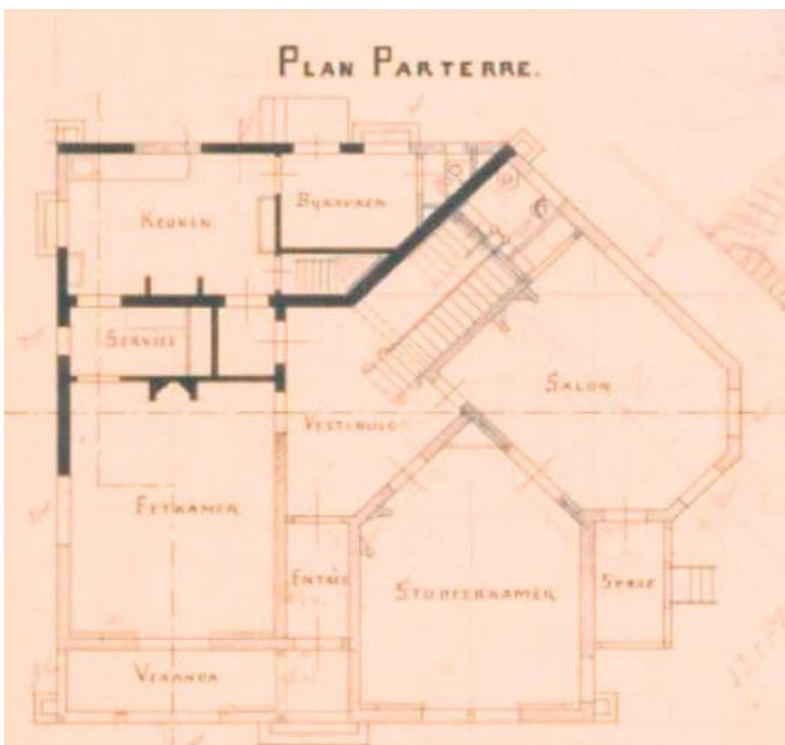
Na de oorlog werd de villa enige tijd dubbel bewoond: de families Mayer en Bouwmeester hadden elk hun eigen ingang. In 1960 was Mayer vertrokken en overleed Gerrit Bouwmeester als weduwnaar. In het pand werd vervol-

■ De door Berlage ontworpen trap van Villa Tsjido.

■ Villa Tsjido (foto ARCHIEF GOOI EN VECHTSTREEK).

■ Bouwtekening van de begane grond van Villa Tsjido.

gens een bedrijf gevestigd: Handelsmaatschappij Ferroplast. Dit bedrijf werd in 1964 opgevolgd door Handelsmaatschappij Willem Rooy, die op zijn beurt in 1967 werd opgevolgd door de firma in meet- en regeltechniek Endress en Co Holland, een dochteronderneming van de Duitse firma Endress en Hauser. Deze firma vergrootte het gebouw, dat nu officieel kantoorgebouw ging heten, enkele malen. In 1989 wijzigde de naam in Endress & Hauser BV en verhuisde de firma naar Nikkelstraat 6 in Naarden, waar zij nog steeds gevestigd is.

In 1999 verschenen nieuwbouwplannen voor een appartementengebouw op de plek van het waarschijnlijk inmiddels gesloopte pand Eslaan 10, maar het heeft door allerlei procedures meer dan twintig jaar geduurd voordat kon worden begonnen met de bouw van een appartementengebouw, dat opnieuw de naam Villa Tsjido kreeg. Dit zal binnenkort worden voltooid.

Villa Insulinde (Eslaan 12)

Op 30 maart 1898 legde Cornelia Adriana van Linden Tol-van de Wetering (1868-1939) met een zilveren troffel de eerste steen voor

Villa Insulinde (die zilveren troffel is nu in bezit van Historische Kring Bussum). Haar man, Cornelis François (roepnaam Kees) van Linden Tol, had tot hun huwelijk in 1892 achttien jaar gevaren op vrachtschepen naar Nederlands-Indië, waarvan elf jaar als kapitein. Op zijn laatste reis had hij Indisch hout meegenomen voor het huis dat ze van plan waren te bouwen. Vanaf 1894 huurde het echtpaar de halve villa Eslaan 2 van notaris Sijtsje Scheffelaar Klots in Bussum. Niet veel later kocht het echtpaar een ruime kavel aan de Eslaan van Jan Corver, waarop in 1898 Villa Insulinde gebouwd werd. Kees van Linden Tol overleed in 1913 en Cornelia Adriana verkocht het huis in 1926 en verhuisde naar Schwerinlaan 3.

De koper was de in 1881 in Djokjakarta geboren technisch ingenieur August Hendrik van Baak met zijn Duitse echtgenote Hertha Thekla Anna Camilla Ladwig. Van Baak was een fervent NSB'er. Hij werd in 1944 burgemeester van Purmerend, waar hij in 1945 werd geliquideerd.

■ Villa Insulinde.

■ De zilveren troffel waarmee de eerste steen van Villa Insulinde werd gelegd.

Na de oorlog

Na de oorlog betrof de familie Birnbaum de villa. Zij ving er joodse weeskinderen op, die zij mee had gebracht uit concentratiekamp Bergen-Belsen. In 1950 vertrok de familie met de weeskinderen naar Israël.

In 1955 werd Villa Insulinde aangekocht door de Christengemeenschap afdeling Bussum, die tot dan toe diensten had gehouden in het pand Beerensteinerlaan 51, maar deze ruimte al lang niet meer geschikt vond. Omdat de Christengemeenschap alleen de benedenverdieping van de villa gebruikte, verhuurde men de bovenverdieping aan enkele particulieren en daarnaast (in de jaren 50) aan de Radio Volksuniversiteit, (in de jaren 60) aan de Anthroposofische Vereniging in Nederland, het Instituut voor Commercieel Marktonderzoek en Opiniepeilingen en een peuterschool.

In 1971 stak een 38-jarige Amsterdammer die in Bussum rondzwierf de villa in brand om aandacht te vestigen op zijn psychische problemen. De villa moest worden afgebroken. Nadat plannen van de Christengemeenschap voor de bouw van een kerk stuk liepen, verkocht ze de grond en werd er in 1984 een gebouw met zeven appartementen met erachter zeven garages gerealiseerd, dat in 1985 in gebruik werd genomen.

Bronnen:

Informatie uit Database Historische Kring Bussum, Het Nieuw Instituut alsmede De Gooi en Eemlander en De Bussumsche Courant van verscheidene data; persoonsgegevens uit Archief Gooi & Vechtstreek.

Eric Bor